

Сташишин, О. С., Іванів, Н. Я., Ткачук, Г. П., та ін. (2017). *Медсестринство у внутрішній медицині: підручник для ВНЗ I-III рівнів акредитації* (4-те вид., випр.). ВСВ Медицина.

— 96 —

УДК 377

СТАН ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ «ЗЕЛЕНОГО БУДІВНИЦТВА»

Людмила Майборода,
науковий співробітник відділу професійно-
практичної підготовки Інституту
професійної освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0003-4869-7786>
e-mail: mayborodal@ukr.net

Анотація. У статті автор висвітлює сучасний стан професійної підготовки майбутніх фахівців зеленого будівництва. Представлено результати аналізу світового тренду «зелене будівництво» у пошуковій системі Google Trends, української законодавчої бази у сферах зеленого будівництва та професійної (професійно-технічної) освіти, дефініції «зелене будівництво». Здійснено аналіз Національного класифікатора України «Класифікатор професій» та Єдиної державної електронної бази з питань освіти за пошуковим запитом «зелене будівництво».

Ключові слова: енергоефективність, зелене будівництво, професійно-практична підготовка, підготовка фахівців, робітник зеленого будівництва.

STATUS OF PROFESSIONAL AND PRACTICAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN «GREEN BUILDING»

Lyudmyla Mayboroda,
researcher of the Department of Vocational
Practical Training of the Institute of Vocational
Education of the NAES of Ukraine

Abstract. In the article, the author highlights the current state of professional training of future green construction specialists. Provides the results of the analysis of the global trend «green construction» in the Google Trends search engine, the definition of «green construction», the Ukrainian legislative framework in the areas of green construction and professional (vocational) education. Analyzes the National Classifier of Ukraine «Classifier of Professions» and the Unified State Electronic Database on Education for the search query «green construction».

Keywords: energy efficiency, green construction, vocational training, specialist training, green construction worker.

Проблеми екології й захисту навколишнього середовища є актуальними в усьому світі. Стрімка урбанізація, вичерпування природних ресурсів загострюють наслідки кліматичних змін. Будівельна галузь, як одна з великих сфер економіки, є активним споживачем природних і енергетичних ресурсів, постала перед проблемою раціонального їх використання на різних етапах виробництва. Вирішення цих проблем зумовлює розвиток «зеленого будівництва». Принципи зеленого будівництва полягають в економії матеріальних ресурсів, заощадливому споживанні природних і енергетичних ресурсів, зменшенні негативного впливу на навколишнє середовище, збереженні здоров'я людини тощо. Міжнародний досвід багатьох країнах світу свідчить про те, що зелене будівництво сприяє досягненню сталого розвитку і виступає каталізатором у вирішенні актуальних світових проблем.

Україна активно долучається до міжнародних конвенцій, щодо захисту навколишнього середовища, поліпшує законодавство й національні стандарти відповідно міжнародних вимог, зокрема, прийнятий Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» (2019).

Наслідки повномасштабного вторгнення та військових дій в Україні, зруйновані підприємства, житловий фонд, об'єкти енергетичної й соціальної інфраструктур, зумовлюють потребу швидкої відбудови зруйнованих об'єктів та повоєнного відновлення. З огляду на це, постає надзвичайно актуальним реалізація Цілей сталого розвитку, вирішуючи екологічні, економічні й соціальні питання, запровадження зеленого будівництва із сучасними енергоефективними й екологічними технологіями, збільшення можливостей повної

зайнятості фахівців, які забезпечуватимуть функціонування та обслуговування об'єктів зеленого будівництва. З огляду на це, набуває актуальності питання професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців зеленого будівництва.

Основна частина. Екологізація відбувається у всіх сферах діяльності людини: промисловості, енергетиці (зелена енергетика), будівництві (зелене будівництво), сільському господарстві, транспорті, економіці (зелена економіка), відпочинку (зелений туризм), побутовому заощадливому споживанні ресурсів, вторинній переробці сировини тощо.

Світові тенденції свідчать про стрімке зростання зацікавленості до зеленого будівництва (рис. 1), зокрема в країнах, що розвиваються.

Рис. 1. Аналіз світової тенденції попиту на зелене будівництво за пошуковим запитом «green building» в системі Google за останні 5 років (2020–2024 рр.)

У будівельній галузі України напрям зеленого будівництва набуває широкого розповсюдження та знаходить своє застосування в сучасній науці та практиці. Питання зеленого будівництва розглядаються в працях Р. Алієва, О. Білик, О. Бондар, М. Вовк, Т. Галушкіної, М. Данилюк, М. Дмитришин, О. Дорошенко, Ю. Іщенко, Ю. Калюх, Т. Кривомаз, С. Мащенко, Г. Мигаль, Ю. Орловської, О. Протасенко, А. Савченко, Л. Саркісян, Г. Фаренюк, В. Чалої та ін., що свідчить про актуальність даної проблематики.

У науковій літературі разом із зеленим будівництвом зустрічаються дефініції «екологічне будівництво», «енергоефективне

будівництво», «стійке будівництво», що є тотожними. Про те, найбільше поширення має термін «зелене будівництво».

З метою розуміння проблеми дослідження розглянемо означення зеленого будівництва у нормативно-правових і науково-практичних джерелах.

У сфері зеленого будівництва України існує ряд законів та нормативно-правових актів:

1. Закон України «Про енергетичну ефективність будівель» (2017), що встановлює основні вимоги до енергетичної ефективності будівель, обов'язкову їх сертифікацію, використання енергоефективних технологій у будівництві й реконструкції споруд;

2. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» (2011), регулює питання планування та забудови територій, в тому числі включення принципів сталого розвитку та зеленого будівництва в проєктування нових об'єктів;

3. Національні стандарти з енергоефективності та екологічної безпеки будівель, що визначають нормативи й критерії екологічно чистого будівництва (використання матеріалів, енергозбереження, управління відходами).

Проте, визначення дефініції «зелене будівництво» присутнє в Наказі Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства «Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України» (2006), та визначається як комплекс робіт щодо створення нових міських зелених насаджень і реконструкції наявних.

Науковці С. Мащенко О., М. Вовк С., Р. Алієв (2016) акцентують на визначенні зеленого будівництва як: «практики будівництва і експлуатації будівель, цілями якої є зниження рівня споживання енергетичних і матеріальних ресурсів упродовж усього життєвого циклу будівлі, збереження або підвищення якості будівель і комфорту їх внутрішнього середовища» (с. 224).

Ю. Орловська, О. Кухтін О. (2024) зелене будівництво визначають як: «процес проєктування, будівництва та експлуатації будівель, який мінімізує негативний вплив на навколишнє середовище та здоров'я людини, за принципами енергоефективності, використання екологічно чистих матеріалів, зменшення водоспоживання, управління відходами та покращення якості внутрішнього середовища будівель» (с. 93).

Під зеленими будівлями, науковці розуміють споруди, які розташовані, спроектовані, побудовані, відремонтовані і експлуатуються відповідно до основних принципів енергоефективності, і ще вони будуть надавати позитивний вплив на навколишнє середовище, економіку і соціальну сферу протягом всього їх життєвого циклу (Фаренюк, Калюх, & Іщенко, 2020).

Отже, зазначимо, що дефініція «зелене будівництво» використовується у двох сферах будівельної галузі, а саме благоустрою населених пунктів, зокрема утримання зелених насаджень у населених пунктах України та у сфері будівництва й експлуатації будівель.

Дослідимо наявність професій зеленого будівництва у нормативно-правовому полі України. Так, за Національним класифікатором України ДК003:2010 «Класифікатор професій», за пошуковим запитом «зелене будівництво», нами визначено три професії: (КП 6113) «Робітник зеленого будівництва»; (КП 6113) «Озеленювач»; (КП 1221.2) «Майстер зеленого господарства» (табл. 1).

Таблиця 1

**Перелік професій за пошуковим запитом «зелене будівництво» у
Національному класифікаторі України «Класифікатор професій»
(ДК003:2010)**

<i>Код КП</i>	<i>Код ЗКППТР</i>	<i>Випуск ДКХП</i>	<i>Професійна назва роботи</i>	<i>Назва КП</i>
6113	17530	64	Робітник зеленого будівництва	Садівники та землероби, що займаються вирощуванням садових саджанців та культур у теплицях та оранжереях
6113	15422	87	Озеленювач	Садівники та землероби, що займаються вирощуванням садових саджанців та культур у теплицях та оранжереях
1221.2	23266	87	Майстер зеленого господарства	Начальники (інші керівники) та майстри виробничих підрозділів у сільському, лісовому та водному господарствах, у риборозведенні, рибальстві та природно-заповідній справі

Професії «Озеленювач» і «Робітник зеленого будівництва» мають спільний код класифікатора професії (КП 6113), що відносяться до кваліфікованих робітників сільського, лісового господарств, риборозведення та рибальства – аграрна галузь. Професія «Майстер зеленого господарства» (Код КП 1221.2) відноситься до категорії керівників (начальники (інші керівники), майстри виробничих підрозділів у сільському, лісовому, водному господарствах, у риборозведенні, рибальстві та природно-заповідній справі). Проте, професія «Робітник зеленого будівництва» знаходиться на перетині другої галузі – будівельної, відповідно Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників Випуск 64 (Розділ 2) «Будівельні, монтажні та ремонтно-будівельні роботи» (2000), в якому розміщена кваліфікаційна характеристика. До завдань та обов'язків робітника зеленого будівництва, відповідно його кваліфікаційної характеристики, відноситься виконання робіт із закладання зелених насаджень, розбивання скверів, газонів і будівництва спортивних майданчиків, складність робіт залежить від кваліфікаційного розряду (2-й – 6-й розряд) працівника. Отже, відповідно нормативних документів, професію «Робітник зеленого будівництва» (КП 6113) можна віднести до будівельної галузі, зокрема до фахівців зеленого будівництва.

За даними Єдиної державної електронної бази з питань освіти України (ЄДЕБО) підготовка фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «кваліфікований робітник» з професії «Робітник зеленого будівництва» здійснюється у 7 закладах професійної освіти, різних форм власності та підпорядкування:

1. Комунальне підприємство «Київжитлоспецексплуатація» (м. Київ);
2. Відокремлений структурний підрозділ «Аграрно-економічний фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету» (м. Полтава);
3. Державний навчальний заклад «Полтавське вище міжрегіональне професійне училище» (м. Полтава);
4. Товариство з обмеженою відповідальністю «Навчальний заклад «Черкаський навчально-курсовий комбінат» (м. Черкаси);
5. Ладизинський міжшкільний навчально-виробничий центр по розвитку художніх промислів та народних ремесл «Спадщина» (м. Ладизин Вінницької області);
6. Комунальний заклад освіти «Криворізький центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівельної галузі»

Дніпропетровської обласної ради» (м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл.);

7. Олександрійське навчальне відділення Рівненського центру професійно-технічної освіти державної служби зайнятості (м. Олександрія Рівненської обл.).

Отже, професійно-практична підготовка майбутніх кваліфікованих робітників за професією «Робітник зеленого будівництва» здійснюється, відповідно до Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» (1998), Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах (2006): «в закладах професійної (професійно-технічної) освіти у навчальних майстернях, на полігонах, на тренажерах, автодромах, трактородромах, у навчально-виробничих підрозділах, навчальних господарствах, а також на робочих місцях на виробництві чи в сфері послуг у таких формах як: урок виробничого навчання в закладі освіти; урок виробничого навчання на виробництві чи в сфері послуг; виробнича практика та інші види практичного навчання на робочих місцях на виробництві чи у сфері послуг; переддипломна (передвипускна) практика на виробництві чи в сфері послуг; інші форми професійної практичної підготовки. Професійно-практична підготовка здобувачів освіти здійснюється у тісному поєднанні з виготовленням корисної продукції, наданням послуг, що оплачуються згідно з законодавством» (Закон України 103/98-ВР, 1998).

Виробнича практика здобувачів освіти проводиться відповідно до «Порядку надання робочих місць для проходження учнями, слухачами професійно-технічних навчальних закладів виробничого навчання та виробничої практики» (1999).

У ході теоретичного дослідження стану професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців зеленого будівництва нами проведено аналіз у пошуковій системі Google Trends, нормативно-правової бази України, науково-практичних джерел, Національного класифікатору України «Класифікатор професій», Єдиної державної електронної база з питань освіти. Отримані результати дали можливість дійти висновків:

- статистичний аналіз за пошуковим запитом «green building» (англ. – «зелене будівництво») у системі Google, продемонстрував зростання світової популярності зеленого будівництва та його актуальність;

- недостатнім є розуміння зеленого будівництва у нормативно-правовому полі України;

- відмітили вживання терміну «зелене будівництво» у двох сферах: благоустрою населених пунктах й утримання зелених насаджень та будівництва й експлуатації зелених будівель;
- відповідно Державного класифікатору професій України з'ясували існування у нормативно-правовому полі України професійної назви роботи як «Робітник зеленого будівництва» (Код КП 6113), та встановили дотичність професії до двох сфер: будівельної, зокрема сфери зеленого будівництва, та аграрної;
- за Єдиною державною електронною базою з питань освіти встановили існування професійної підготовки кваліфікованих робітників за професією «Робітник зеленого будівництва» у закладах професійної (професійно-технічної) освіти;
- у процесі аналізу дефініції «зелене будівництво» визначили що у життєвому циклі зеленої будівлі, а саме від проекту до будівництва, експлуатації, ремонту та знесення, задіяно широке коло працівників, що забезпечують відповідні процеси, не лише з будівельної галузі, але й з різних галузей економіки, що можна віднести до фахівців зеленого будівництва.

З огляду на це, подальшого вивчення потребують професії, що задіяні у будівництві та експлуатації зелених будівель, вивчення їх професійних і освітніх стандартів з метою подальшої розробки методики професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців зеленого будівництва.

Список посилань

Верховна Рада України. (1998). *Про професійну (професійно-технічну) освіту*. Закон України № 103/98-ВР. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>

Верховна Рада України. (1999). *Про затвердження Порядку надання робочих місць для проходження учнями, слухачами закладів професійної (професійно-технічної) освіти виробничого навчання та виробничої практики*. Постанова Кабінету Міністрів України № 992. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992-99-%D0%BF#Text>

Верховна Рада України. (2000). *Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників Випуск 64. Будівельні, монтажні та ремонтно-будівельні роботи. (Розділ 2)*. Наказ Держбуд України № 32. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0032241-00#Text>

Верховна Рада України. (2006). *Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах*. Наказ МОН України № 419. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0711-06.#Text>

Верховна рада України. (2006). *Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України*. Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства № 105. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06#Text>

Верховна рада України. (2011). *Про регулювання містобудівної діяльності*. Закон України № 3038-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>

Верховна рада України. (2017). *Про енергетичну ефективність будівель*. Закон України № 2118-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-19#Text>

Верховна рада України. (2019). *Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року*. Закон України № 2697-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

Єдина державна електронна база з питань освіти (2025, 15 березня). *Реєстр суб'єктів освітньої діяльності*. <https://registry.edbo.gov.ua/search/>

Кручек, В., Кошук, О., Кравець, С., Колісник, Н., Майборода, Л., Пятничук, Т., Голуб, І., Самойленко, Н., & Однорог, Г. (2020). *Методичні основи професійного навчання кваліфікованих робітників*. Полісся.

Мащенко, С. О., Вовк, М. С., & Алієв, Р. А. (2016). Теорія та методологія «зеленого будівництва». *Економічний простір*, 113, 220–230. <https://prostir.pdaba.dp.ua/archive/113/23.pdf>

Міністерство економіки України. (2025, 15 березня). *Класифікатор професій: Пошук*. <https://me.gov.ua/Profession/List?lang=uk-UA&id=d4162ef8-2771-4ac5-99ef-1d4b6f5336af&tag=KlasifikatorProfesii-Poshuk>

Орловська, Ю. В., & Кухтін, О. О. (2024). Теоретичний базис формування та розвитку зеленого будівництва. *Економічний простір*, 192, 92–96. <https://doi.org/10.30838/EP.192.92-96>

Радкевич, В. О., & Пригодій, М. А. (Ред.). (2024). *Інноваційна професійна освіта, 6(19): Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства: монографія*. ІПО НАПН України.

Фаренюк, Г., Калюх, Ю., & Іщенко, Ю. (2020). Концепція «зеленого будівництва» та її застосування при проектуванні та розрахунках геотехнічних конструкцій. *Наука та будівництво*, 24(2), 19–43. <https://doi.org/10.33644/scienceandconstruction.v24i2.3>